

Підсумовуючи результати проведеного дослідження, доцільно наголосити, що на сьогоднішньому етапі розвитку всі ключові сфери (НДДКР й інновації, освіта та ІКТ), характеризуються переважно негативними тенденціями та рядом складних проблем, вирішення яких дозволило б нашій країні посісти гідне місце в новому постіндустріальному суспільстві, де знання відіграють ключову роль. Ігнорування ж їх ускладнює і без того важкий стан економіки та поступово перетворює Україну на сировинний придаток високорозвинутих країн світу.

1. Ареф'єва О. В. Побудова моделей ключових загроз на шляху до економіки знань в Україні / О. В. Ареф'єва, В. М. Сеньківський, А. М. Штангрет, О. В. Мельников // Наук. зап. (Укр. акад. друкарства). — 2011. — Вип. 2 (35). — С. 52–67. 2. Саати Т. Принятие решений (Метод анализа иерархий) : пер. с англ. / Т. Саати. — М.: Радио и связь, 1993. — 278 с. 3. Сявавко М.С. Інформаційна система «Нечіткий експерт» / М. С. Сявавко. — Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. — 320 с. 4. Сеньківський В. М. Автоматизоване проектування книжкових видань: моногр. / В. М. Сеньківський, Р. О. Козак. — Львів: Українська академія друкарства, 2008. — 200 с. 5. Сеньківський В.М. Модель ієрархії параметрів якості книжкових видань // Наук. зап. (Укр. акад. друкарства). — 2007. — Вип. 11. — С. 73–80.

ОПТИМИЗАЦИЯ МОДЕЛЕЙ КЛЮЧЕВЫХ УГРОЗ НА ПУТИ К ЭКОНОМИКЕ ЗНАНИЙ В УКРАИНЕ

По компонентам нормализованного вектора приоритетов синтезировано оптимизированную обобщенную модель ключевых угроз на пути Украины к экономике знаний.

OPTIMIZATION MODELS OF KEY THREATS ON THE ROAD TO THE KNOWLEDGE ECONOMY IN UKRAINE

For the normalized vector components synthesized priorities optimized generalized model of the challenges in the way of Ukraine to the knowledge economy.

Стаття надійшла 14.02.11

УДК [658.5:655.1]:005-047.7

Л. Є. Довгань, Г. А. Мохонько

Видавничо-поліграфічний інститут НТУУ «КПІ»

ДІАГНОСТИКА СТРАТЕГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО РИНКОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Обґрунтовано проведення діагностики стратегічної стійкості підприємств видавничо-поліграфічної галузі, висвітлено стратегічні проблеми функціонування підприємств в умовах нестабільного ринкового середовища.

Стратегічна стійкість, нестабільність, ринкове середовище, діагностика

Сучасні процеси соціально-економічної трансформації в Україні в умовах посилення невизначеності ринкового середовища зумовлюють низку об'єктивних змін у функціонуванні підприємств видавничо-поліграфічної

галузі. Розвиток цієї галузі залежить від ступеня розвитку її складових: видавництва, поліграфічних підприємств, книготорговельних закладів. Забезпечення успішного функціонування галузі можливе лише за умов задоволення мінливих потреб ринку в продукції, ефективній роботі мережі розповсюдження друкованої продукції, основними споживачами якої є науково-дослідні та проектні організації, освітні заклади, населення України.

З огляду на це для розроблення превентивних заходів, які дозволяють вчасно реагувати на зміни в зовнішньому середовищі, актуалізується потреба в проведенні діагностики забезпечення стратегічної стійкості підприємств, що дозволяє реалізувати стратегічні цілі в умовах нестабільності функціонування.

Різні аспекти проблеми дослідження стратегічної стійкості знайшли своє відображення в працях багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних учених, що працювали в різних галузях науки, серед яких можна виділити С. П. Бараненко [3], Ю. М. Галицьку [6], В. Б. Галушко та багатьох інших. Зокрема, питанню ефективності функціонування підприємств видавничо-поліграфічної галузі присвячено ряд досліджень і публікацій О. В. Афоніна [2], Ю. О. Барнича [4], Г. І. Глової [7], М. І. Сенченка, Л. А. Швайки [15], А. М. Штангрета [9]. Існування відповідної теоретико-методологічної бази з питань стратегічної стійкості підприємства потребує подальших наукових досліджень у напрямку забезпечення стійкої роботи підприємства видавничо-поліграфічної галузі в умовах нестабільного ринкового середовища.

Попри високий рівень доробок у дослідженні стану та розвитку підприємств видавничо-поліграфічної галузі, відчувається недостатнє приділення уваги проблемам максимально ефективного й результативного господарювання в довгостроковому періоді, зокрема і проведенню діагностики стратегічної стійкості підприємств, що дозволяє досягати місії та поставлених стратегічних цілей за постійного дестабілізуючого впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища при збереженні своєї цілісності і гармонійного розвитку.

Головна мета цієї статті полягає в тому, щоб на основі всебічного дослідження стану підприємств і специфічних особливостей розвитку видавничо-поліграфічної галузі України провести діагностику стратегічної стійкості функціонування підприємств в умовах нестабільного ринкового середовища шляхом вирішення наступних завдань:

аналізу тенденцій розвитку підприємств видавничо-поліграфічної галузі; виявлення та аналізу стратегічних проблем функціонування підприємств в умовах нестабільного середовища, їх впливу на забезпечення стійкого розвитку підприємства.

Дослідження стратегічної стійкості та оцінювання результатів господарювання видавничо-поліграфічної галузі України ґрунтувалися на офіційних статистичних даних Державного комітету статистики України [11], Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Державної наукової установи «Книжкова палата України імені Івана Федорова», проводилося за розділами державного класифікатора видів економічної діяльності [10] КВЕД 22.1. «Видавнича справа» та 22.2. «Поліграфічна діяльність» (табл. 1). За аналізовані роки спостерігається поступове збільшення кількості суб'єктів на ринку видавничої продукції (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість промислових підприємств — юридичних осіб за видами діяльності в 2001–2008 рр. (за даними [13])

Секція КВЕД	Вид діяльності	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
22.1	Видавнича справа	2352	2440	2746	2854	2 926	2 889	2915	2924
22.2	Поліграфічна діяльність	2673	2950	2 793	2 880	3 027	3 045	3047	3051

Регіональний розподіл підприємств видавничо-поліграфічної галузі [12] за КВЕД 22.1 та КВЕД 22.2 виявив, що натеper сформовано два потужні центри — у Києві й Харкові. Саме в цих містах зосереджено основний науково-технічний й освітній потенціал країни. Найменше розвинута галузь у Кіровоградській та Івано-Франківській областях.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що для територіальної організації видавничо-поліграфічної галузі України характерні непропорційність розташування підприємств у регіонах, причому недостатній розвиток у деяких з них призводить до деформації структури галузі, зменшення задоволення потреб споживачів у видавничій і друкованій продукції, втрати впливу на інформаційний і культурний простір регіонів [14, с.40].

Розрахунок показників динаміки розвитку видавничо-поліграфічної галузі в Україні за обсягом виробленої продукції по секціях КВЕД 22.1, КВЕД 22.2 (табл. 2) свідчить, що для досліджуваних підприємств характерні високі темпи зростання. Зокрема, обсяг випуску продукції згідно з КВЕД 22.1 «Видавнича справа» у 2008 р. зріс порівняно з 2001-им на 100,9%, а з КВЕД 22.2 «Поліграфічна діяльність» — на 52,7 %.

Відзначимо, що провідними виробниками друкованої продукції за обсягом випуску в світі є США (27,7% світового ринку видавничої продукції), Японія (22,4%) та Німеччина (9,4%) [16].

Важливим для вивчення забезпечення стійкої роботи підприємств видавничо-поліграфічної галузі є обсяг виробництва основних видів продукції в натуральних одиницях: кількість назв (одиниць друку), виданих книг і брошур та річний тираж. За даними Державної наукової установи «Книжкова палата України імені Івана Федорова» [5], спостерігається позитивна динаміка випуску вітчизняної видавничої продукції за назвами та накладками (рис. 1). Такому збільшенню випуску друкованої продукції за назвами сприяла державна економічна підтримка, яка, незважаючи на певні недоліки в законодавчій базі, разом з поступовим поліпшенням макроекономічної ситуації позитивно вплинула на регульовану сферу і сприяла розвитку книговидавничої діяльності. З 1997 р. (попри масштабну міжнародну фінансову кризу 1998 р.) визначилася стійка тенденція до поліпшення стану книговидання і книгорозповсюдження в Україні. Обсяг випуску видань збільшився з 7,0 тис. назв у 1997 р. до 24,0 тис. назв у 2008-му.

Таблиця 2

**Динаміка обсягу виробленої продукції в 2001–2008 рр.
за КВЕД 22.1 і КВЕД 22.2 (за даними [13])**

КВЕД	Показник	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
22.1	Обсяг виробленої продукції, млн грн	1762,5	2214,0	3187,70	3248,2	3415,6	3511,9	3562,3	3541,3
	Абсолютний приріст базисний, млн грн	—	451,50	1425,20	1485,7	1653,1	1749,4	1799,8	1778,8
	Абсолютний приріст ланцюговий, млн грн	—	451,50	973,70	60,50	167,4	96,30	50,40	-21,00
	Темп приросту базисний, %	—	25,62	80,86	84,30	93,79	99,26	102,12	100,92
	Темп приросту ланцюговий, %	—	25,62	43,98	1,90	5,15	2,82	1,44	-0,59
22.2	Обсяг виробленої продукції, млн грн	1176,9	1448,6	1709,90	1721,3	1736,9	1769,7	1798,2	1797,3
	Абсолютний приріст базисний, млн грн	—	271,70	533,00	544,40	560,0	592,80	621,30	620,40
	Абсолютний приріст ланцюговий, млн грн	—	271,70	261,30	11,40	15,6	32,80	28,50	-0,90
	Темп приросту базисний, %	—	23,09	45,29	46,26	47,58	50,37	52,79	52,71
	Темп приросту ланцюговий, %	—	23,09	18,04	0,67	0,91	1,89	1,61	-0,05

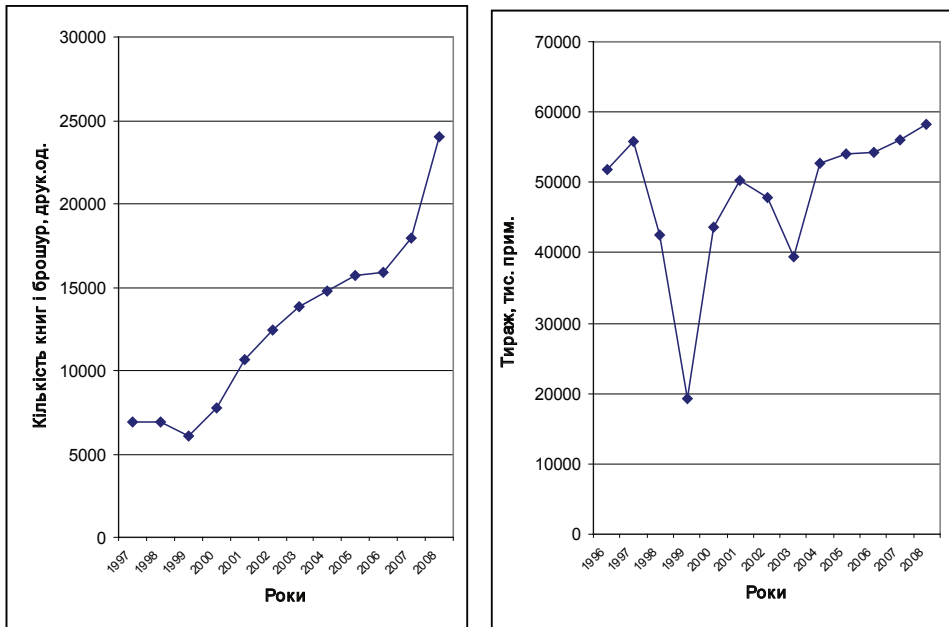

Рис. 1. Динаміка випуску друкованої продукції за назвами та накладками (систематизовано на базі [5])

Згідно із Законом «Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підтримки книговидавничої справи в Україні» від 18.09.2008 р. [1] (у повному обсязі введеного в дію з 1.01.2009 р.), продовжено термін дії пільгового режиму оподаткування для суб'єктів книговидавничої справи з податку на додану вартість, податку на прибуток підприємств та ввізного мита до 1 січня 2015 р. з уточненням редакції деяких норм законів. Зокрема, звільнено від податку на додану вартість усі технологічні операції з редакційно-видавничої підготовки, поліграфічного виконання та продажу книжок вітчизняного виробництва; крім того, податок на додану вартість вилучено з вартості паперу вітчизняного паперовиробника (призначеного для виготовлення книжок). Від податку на прибуток звільнено видавничо-редакційні, поліграфічні і торговельні послуги вітчизняних суб'єктів видавничої справи, спрямовані на виготовлення та реалізацію книг.

В умовах посилення невизначеності зовнішнього середовища для видавництва та поліграфічних підприємств важливим є питання підвищення ефективності використання ресурсної бази. Узагальнені показники використання виробничих ресурсів наведено в табл. 3.

Ефективне реформування видавничо-поліграфічної галузі, як і будь-якої іншої сфери діяльності, можливе лише за умови зростання інвестицій у ній. Тільки тоді можливі модернізація виробництва й впровадження нових технологій на основі сучасних наукових досліджень і дослідно-конструкторських розробок, виробництво високоякісної конкурентоспроможної продукції та послуг, підтримання стійких темпів зростання їх обсягів [9, с. 160].

Таблиця 3

Узагальнені показники використання виробничих ресурсів у видавничо-поліграфічній галузі за 2001–2008 рр. (розраховано за даними [9; 13])

Показник	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<i>Видавнича справа</i>								
Товарна продукція, млн грн	1762,5	2214,0	3187,7	3248,2	3415,6	3511,9	3562,3	3541,3
Основні засоби (первісна вартість), млн грн	—	—	1288,8	1403,2	1622,8	1919,7	2101,2	2114,3
Середньооблікова чисельність штатних працівників	17942	17879	17696	20106	20 684	23 042	23615	23241
Продуктивність праці одного працівника, тис грн	98,2	123,8	180,1	161,6	165,1	152,4	150,8	152,3
Фондовіддача, грн /грн	—	—	2,47	2,31	2,10	1,83	1,70	1,67
<i>Поліграфічна діяльність</i>								
Товарна продукція, млн грн	1176,9	1448,6	1709,9	1721,3	1736,9	1769,7	1798,2	1797,3
Основні засоби (первісна вартість), млн грн	—	—	1 209,6	1 639,1	1 950,4	2233,6	2286,3	2301,7
Середньооблікова чисельність штатних працівників	25600	17864	17624	19619	20472	22354	22485	22564
Продуктивність праці одного працівника, тис грн	45,97	81,09	97,02	87,74	84,84	79,17	79,97	79,65
Фондовіддача, грн /грн	1,41	1,05	0,89	0,79	0,79	0,78	1,41	1,05

З 1991 р. централізовані капіталовкладення на технічне переоснащення галузі державою не виділяються. Намагання поліграфічних підприємств України вирішити питання технічного переоснащення власним коштом є сьогодні проблематичним, оскільки комерційні банки неохоче відкривають кредитні лінії і не надають пільгових позик (для прикладу, вартість друкарської машини для районних друкарень коливається в межах 120,0–150,0 тис. дол., а ролевої для газетно-журнальних видавництв — 1,8–2,0 млн дол.) [8].

Інвестиційну активність у галузі можна пояснити лише збільшенням кількості суб'єктів господарювання (табл. 4). Подана інформація свідчить про зменшення обсягів інвестицій в основний капітал підприємств, що займаються видавничою справою. Тільки в 2006 р. інвестиції в основний капітал цих підприємств зменшилися на 31,6 % порівняно з 2001-им. У поліграфічній діяльності спостерігається позитивна динаміка обсягу інвестицій в основний капітал.

Таблиця 4

Динаміка обсягу інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності у фактичних цінах 2001–2008 рр., млн грн (за даними [9, с. 261; 13])

КВЕД	Вид діяльності	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
22.1.	Видавнича	187,4	399,9	222,9	301,6	191,5	128,1	135,8	145,1
	Темп зростання, %	—	213,39	55,74	135,31	63,49	66,89	106,01	106,85
22.2.	Поліграфічна	89,9	153,2	214,6	278	339,2	658,7	621,3	674,1
	Темп зростання, %	—	170,41	140,08	129,54	122,01	194,19	94,32	108,50

Сучасна видавничо-поліграфічна галузь функціонує в складному соціально-економічному середовищі, тому для забезпечення її ефективних дій необхідно постійно створювати і запроваджувати різного роду інновації. У результаті організації інноваційної діяльності нові знання трансформуються в прогресивну техніку, технологію, нові товари, послуги, вищу професійну майстерність робітників, нові організаційно-управлінські прийоми і методи. Великий інтерес у видавничо-поліграфічній галузі становлять інновації техніко-технологічного характеру, оскільки вони пов'язані з якісним оновленням виробничої бази підприємств, освоєнням нових видів продукції та послуг (табл. 5).

Розподіл витрат на технологічні інновації за видами економічної діяльності свідчить, що в 2004 р. 64,6 % їх величини було зосереджено у видавництвах. Такий розподіл і співвідношення не можна вважати оптимальними, оскільки технічний рівень поліграфічних підприємств значно вищий, ніж видавництва, і потребує постійного оновлення на інноваційній основі [15, с.245].

У світовій видавничій і друкарській діяльності активно впроваджуються інформаційні технології. Сучасні комп'ютерні технології додрукарської підготовки видань різняться насамперед ступенем комп'ютеризації видавничих і поліграфічних процесів. Найпоширенішими натеper у світі є: традиційна технологія підготовки видань «computer-to-film» (комп'ютер-фотоформа); технологія, яка нині динамічно впроваджується в практику, «computer-to-press» (комп'ютер-відбиток) та найперспективніша для розвитку видавничої справи найближчими роками технологія «computer-to-plate» (комп'ютер-пластина). Їх впровадження сприяє скороченню тривалості процесів додрукарської обробки, зменшенню матеріальних та операційних витрат, підвищенню якості друкованої продукції [7, с. 40–43].

Таблиця 5

Витрати на технологічні інновації у 2004–2006 рр. (за даними [15, с. 245])

Вид діяльності	Витрати, млн грн			Структура, %		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Видавнича справа	122,7	5,2	2,7	64,6	18,4	8,2
Поліграфічна діяльність	67,3	23,1	30,1	35,4	81,6	91,8
Усього в галузі	190,0	28,3	32,8	100,0	100,0	100,0

Ураховуючи результати діагностики стану підприємств видавничо-поліграфічної галузі, виокремимо такі стратегічні проблеми функціонування підприємств в умовах нестабільного ринкового середовища:

У виробничій сфері:

левова частка матеріально-технічного забезпечення є імпортованою, а більшість виробленого в Україні поліграфічного устаткування закуповується поліграфічними підприємствами країн близького зарубіжжя;

недостатня якість поліграфічного виконання української книги та її змістовного наповнення;

зношене та застаріле технічне й технологічне обладнання більшості підприємств ставить під загрозу подальший розвиток галузі;

порушення економічних і технологічних зв'язків у системі виробництва друкованої продукції;

засилля імпортованої друкованої продукції на книжковому ринку;

дефіцит української книги загалом і підручників для середньої та вищої школи зокрема.

У фінансовій сфері:

економічна та фінансова неспроможність суб'єктів видавничо-поліграфічної галузі;

повільність грошового обігу в галузі через неможливість швидкої та прибуткової реалізації книжкової продукції.

У маркетинговій сфері:

нерозвиненість і безсистемність книгорозповсюдження в Україні, недостатність попиту на українську книжку і тривалі строки її реалізації (видавництво);

відсутність сучасної системи книжкової торгівлі (дистриб'юторської мережі), орієнтованої на вітчизняний ринок;

активне захоплення ринку книговидання і книгорозповсюдження (близько 95%) в Україні російськими видавництвами, що фактично ставить під загрозу розвиток вітчизняного ринку книговидання.

У соціальній сфері:

високий рівень руху робочої сили, який має системний і тенденційний характер, що послаблю конкурентоспроможність підприємств;

зруйнування структури соціальної інфраструктури;

недосконалість санітарно-гігієнічних стандартів на видання для дітей та юнацтва;

недостатній рівень професіоналізму кадрового складу.

В інвестиційно-інноваційній сфері — це недостатність системної політики щодо заохочення інвестування у видавничо-поліграфічну галузь коштів, залучених з інших сфер діяльності [2; 4; 7; 14; 15].

Результати проведених досліджень свідчать, що необхідною передумовою забезпечення стійкого розвитку підприємства є діагностика його стратегічної стійкості, котра базується на аналізі стану функціонування суб'єктів видавничо-поліграфічної галузі, виявленні стратегічних проблем, які загрожують їх існуванню на ринку друкованої продукції.

Аналізуючи вищевикладене, можна зробити такі висновки:

Дослідження стану діяльності видавництв і поліграфічних підприємств України (КВЕД 22.1. «Видавнича справа» та 22.2. «Поліграфічна діяльність») дозволило виділити узагальнюючі тенденції розвитку галузі. До позитивних зрушень у розвитку галузі можна віднести збільшення обсягів випуску та реалізації друкованої продукції як у натуральних (кількість назв і тираж), так і в грошових одиницях. Разом з тим виявлено негативні тенденції, що становлять загрозу стійкому розвитку підприємств, зокрема: використання вітчизняними виробниками друкованої продукції технічно застарілого поліграфічного обладнання та брак коштів на придбання нового й сучасних матеріалів; повільне впровадження у виробництво технологічних інновацій; зруйнована книготорговельна мережа; відсутність послідовної протекціоністської політики у цій сфері з боку держави.

За результатами досліджень виявлено основні проблеми функціонування підприємств в умовах нестабільного ринкового середовища, які згруповані за сферами діяльності: виробнича, фінансова, маркетингова, соціальна, інвестиційно-інноваційна.

Визначення узагальнюючих тенденцій розвитку видавничо-поліграфічної галузі та виокремлення проблем, що загрожують стійкому функціонуванню підприємств, є необхідним базисом для забезпечення їх стратегічної стійкості в умовах нестабільного ринкового середовища. Подальші дослідження вимагають наукового підходу до вибору головних напрямів забезпечення стратегічної стійкості підприємств з урахуванням рівня нестабільності ринкового середовища.

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підтримки книговидавничої справи в Україні» N 521-VI від 18.09.2008. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.stroyrec.com.ua/gost_view.php?id=2900.
2. Афонін О. Національна книга: стан, причини, наслідки, перспективи / О. Афонін // Друкарство. — 2000. — № 3–4. — С. 28–31.
3. Бараненко С. П. Стратегическая устойчивость предприятия / С. П. Бараненко, В. Ф. Шеметов / Рос. акад. предпринимательства. — М.: ЗАО «Центрполиграф», 2004. — 493 с.
4. Барнич Ю. О. Позиції вітчизняної книжки на ринку видавничої продукції України / Ю. О. Барнич, Г. І. Глотова // Вісн. Кн. палати. — №2005. — №9. — С.8–13.
5. Випуск видавничої продукції в Україні: дані Книжкової палати України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrbook.net/>.
6. Галицкая Ю. Н. Оценка стратегической устойчивости предприятий (на примере предприятий винодельческой отрасли Краснодарского края): автореф. дис. на пол. научн. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством (экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами — промышленность)» / Ю. Н. Галицкая. — Краснодар, 2008. — 24 с.
7. Глотова Г. І. Організація і економіка книговидання: навч. посіб. / Г. І. Глотова, О. О. Добровольський. — К.: Університет «Україна», 2006. — 101 с.
8. Держкомтелерадіо представляє інформацію про стан вітчизняного видавничо-поліграфічного комплексу [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=17108629&cat_id=32394.
9. Дурняк Б. В. Видавничо-поліграфічна галузь України: Стан, проблеми, тенденції: Статистично-графічний огляд: моногр. / Б. В. Дурняк, А. М. Штангрет, О. В. Мельников. — Львів: УАД, 2006. — 274 с.
10. Класифікація видів економічної діяльності // Держ. ком. статистики України. Чинний від 01.04.2006 р. [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: http://www.ubc.ua/Links/codes_ua2.html.
11. Промисловість України у 2001–2006 роках: стат. зб. — К.: Держ. ком. статистики України, 2007. — 302 с.
12. Статистичні дані. Видавнича справа // Держ. ком. телебачення та радіомовлення України [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=34099.
13. Статистичні дані по видавничо-поліграфічній галузі за даними державного підприємства «Інформаційно-аналітичне агентство» (Держаналітінформ) [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: http://www.iaa.kiev.ua/index_ukr.html.
14. Сухорукова О. А. Сучасний стан міжгалузевого видавничо-поліграфічного комплексу України та актуальні питання його розвитку / О. А. Сухорукова // Друкарство молоде: зб. міжнар. наук.-техн. конф. студ. і асп. — К., 2001. — С. 45–49.
15. Швайка Л. А. Економіка видавничо-поліграфічної галузі / Л. А. Швайка, А. М. Штангрет. — Львів: УАД, 2008. — 480 с.
16. International year book of Industrial statistics, 2007. — P. 104–107.

ДИАГНОСТИКА СТРАТЕГИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ИЗДАТЕЛЬСКО-ПОЛИГРАФИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ В УСЛОВИЯХ НЕСТАБИЛЬНОЙ РЫНОЧНОЙ СРЕДЫ

Обосновано проведение диагностики стратегической устойчивости предприятий издательско-полиграфической деятельности, отражены стратегические проблемы функционирования предприятий в условиях нестабильной рыночной среды.

DIAGNOSTICS OF STRATEGIC STABILITY OF ENTERPRISES OF PUBLISHING AND PRINTING INDUSTRY IN THE CONDITIONS OF THE VOLATILE MARKET ENVIRONMENT

The diagnostics of strategic stability of the enterprises of publishing and printing industry is conducted, the strategic problems of functioning of enterprises in the conditions of the volatile market environment are reflected

Стаття надійшла 27.12.10

УДК 332.146

В. Б. Базиліук*Українська академія друкарства***ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ
РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОЇ
ГАЛУЗІ НА ОСНОВІ КЛАСТЕРНОГО ПІДХОДУ**

Розглядаються основні напрямки формування кластерної стратегії розвитку підприємств видавничо-поліграфічної галузі. Визначено головні шляхи реалізації кластерної політики. Розроблено моделі оцінки доцільності формування кластера в регіоні та державної підтримки проєктів з реалізації кластерного підходу.

Кластер, кластерна політика, державна підтримка, видавничо-поліграфічна галузь, стратегія

Необхідність підвищення економічної ефективності господарських систем ставить перед регіонами нові завдання, пов'язані насамперед з вибором конкурентоспроможної моделі регіональної економіки, що давало б змогу найпродуктивніше й найраціональніше використовувати і нарощувати існуючий потенціал. За такої економічної системи виживають й ефективно працюють ті підприємства і регіони, які здатні генерувати знання, адекватно збирати та обробляти інформацію, миттєво реагувати на технологічні, соціальні й інституціональні зміни і в результаті забезпечувати високий рівень конкурентоспроможності.

Дана проблема характерна і для видавничо-поліграфічної галузі, особливо на регіональному рівні. Після розвалу централізованої системи друку, що існувала за планової економіки, утворилася велика кількість районних і міських друкарень, які знаходяться переважно в муніципальній власності і не мають можливості для сталого розвитку, що й зумовлює їх низьку конкурентоспроможність.

Над проблемами розвитку регіонів на основі формування кластерної стратегії в різний час працювали науковці А. Г. Гранберг, І. П. Данилов, А. Є. Яковлев, Н. А. Мікула, М. К. Біляєв, А. А. Мігранян, А. Н. Плотніков, Т. Є. Мусатова та інші. Значний внесок зробили і зарубіжні вчені М. Портер, М. Тодаро, І. Толенадо, П. Фішер.

Високо оцінивши результати досліджень, слід відмітити, що ряд проблем методичного і практичного характеру щодо формування ефективного механізму кластерної стратегії розвитку регіону проаналізовані недостатньо. Це і визначило мету, завдання, структуру й основні напрямки дослідження. Зокрема, формування кластерної стратегії розвитку регіону, особливо видавничо-поліграфічної галузі; визначення та дослідження основних пріоритетних напрямків кластерної політики в регіоні; розроблення моделей рекомендованих дій по кожному з напрямків.

Конкурентоспроможність національних економік дедалі більше залежить від ефективності їх внутрішньої організації і ступеня інтегрованості внутрішніх регіональних підсистем. Сьогодні кластеризація виступає як необ-